

Notatki florystyczne z okolic Imbramowic i Uliny (Wyżyna Olkuska)

JACEK DROBNIK, BARBARA BACLER i MACIEJ BUCHALIK

DROBNIK, J., BACLER, B. AND BUCHALIK, M. 2005. Floristic notes from Imbramowice and Ulina environs (Olkusz Upland). *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 12(2): 239–242. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: The paper contains a list of localities of 30 regionally rare vascular plants species found in the vicinity of villages Imbramowice and Ulina in the easternmost edge of Olkusz Upland (southern Poland).

KEY WORDS: vascular plants, distribution, Olkusz Upland, Poland

J. Drobnik, ul. Strzelecka 11/14, PL-40-073 Katowice, Polska; e-mail: jacekdr@pro.onet.pl;
B. Bacler, ul. Złota 25/6, PL-40-103 Katowice, Polska; e-mail: bbacler@slam.katowice.pl;
M. Buchalik, Katedra Botaniki Systematycznej, Uniwersytet Śląski, ul. Jagiellońska 28, PL-40-032 Katowice; e-mail: mcbuch@ka.onet.pl

WSTĘP

W latach 2003–2004 prowadzono badania florystyczne w dolinie rzeki Dłubni i jej najbliższych okolicach na terenie Płaskowyżu Sułoszowskiego, będącego południowo-wschodnim mikroregionem Wyżyny Olkuskiej (KONDRACKI 2000).

Opisywany rejon był sporadycznie odwiedzany przez botaników. Jego florę dokumentują prace: KOZŁOWSKIEJ (1923), WIKI (1989), BARYŁY (2001), URBISZA (2004) i materiały z „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce” (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Praca niniejsza zawiera nowe stanowiska roślin dotąd tu nie notowanych, w tym chronionych, rzadkich w skali regionalnej, a ponadto kilka potwierdzeń dawnych obserwacji florystycznych wraz z uwagami na temat obfitości populacji. Przy okazji tych poszukiwań oszacowano liczebność populacji *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum*, gatunku narażonego na wyginięcie w skali kraju, podanego niedawno z badanego terenu przez BARYŁĘ (2001).

Stanowiska leżą na terenie gmin Trzyciąż i Gołcza. W treści notowań podano: kwadrat ATPOL (ZAJĄC 1978; ZAJĄC & ZAJĄC 2001), gdzie dwie dodatkowe ostatnie cyfry są numerami kwadratów o boku 2 km (układ 1/25); opis stanowiska; stopień zagrożenia w byłym województwie krakowskim według ZAJĄC i ZAJĄCA (1998a, b), a na końcu informację o zastosowaniu gatunku jako rośliny leczniczej według JĘDRZEJKI (2001). Nazwy ułożonych alfabetycznie gatunków podano za MIRKIEM i in. (2002).

Alegaty zielnikowe znajdują się w zbiorach autorów i w zielniku SOSN.

WYKAZ GATUNKÓW

Skróty: E – gatunek lokalnie zagrożony wymarciem; Ex – gatunek lokalnie zaginiony; ok. – około; por. – porównaj; potw. – potwierdzono; przys. – przysiółek; RL – roślina lecznicza; rz. – rzeka; V – gatunek lokalnie narażony na wyginiecie; * – gatunek pod ścisłą ochroną. N, S, W – strony świata i ekspozycje wzniesień.

Alchemilla glaucescens – DF 3822: S od wsi Sucha przys. Górka, murawa na wzgórzu 444,3 m n.p.m., kilka okazów.

Allium montanum – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, szczytowa krawędź porzuczonego wyrobiska wapienia na W od kamieniołomu, ok. 50 okazów. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „skałki w Ulinie”.

Aster amellus – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, stok koło kamieniołomu, kilkanaście kęp w części szczytowej. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „wzgórza w Ulinie”. – E, RL.

Bupleurum rotundifolium – Archeofit. DF 3900: Imbramowice Dolne, ugor na stoku S doliny rz. Dłubni, kilkadziesiąt okazów. Gatunek ponownie odnaleziony; w pracy ZAJĄC i ZAJĄCA (1998a) miał kategorię Ex.

**Centaureum erythraea* – DF 3844: N od wsi Zagórowa, pastwisko nad rz. Dłubnią, dziesiątki okazów. – RL.

Cerintho minor – DF 3900: Imbramowice Dolne, miedza na stoku S doliny rz. Dłubni oraz Imbramowice Górne, miedza ponad N krawędzią doliny; po kilkadziesiąt pędów.

Chamaecytisus supinus – DF 3844: na S od wsi Imbramowice przys. Dziadówki, stoki odnogi doliny rz. Dłubni, ponad 1000 owocujących okazów. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „wzdłuż dorzecza Dłubni”.

Cimicifuga europaea – DF 3900: Imbramowice Dolne, zagajnik grabowo-leszczynowy na stoku S doliny, rz. Dłubni, ok. 40 okazów, 1 kwitnący. Stanowisko na zachodniej granicy zasięgu w kraju (por. ZAJĄC & ZAJĄC 2001). – E, RL.

Cirsium canum – DF 3844: S od wsi Imbramowice przys. Dziadówki, na wschodnim stoku odnogi doliny rz. Dłubni, 1 kępa. Stanowisko na zachodniej granicy zasięgu w Małopolsce (por. ZAJĄC & ZAJĄC 2001).

Cotoneaster integerrimus – DF 3844: od wsi Imbramowice przys. Dziadówki, na wschodnim stoku odnogi doliny rz. Dłubni, szczyt środkowej z trzech wychodni skalnych, 1 owocujący okaz. – V.

Euphorbia angulata – DF 3900: Imbramowice Dolne, zagajnik grabowo-leszczynowy na stoku S doliny rz. Dłubni, kilkadziesiąt owocujących okazów w lasku i na jego okrajkach. Stanowisko na zachodniej granicy zasięgu w kraju (por. ZAJĄC & ZAJĄC 2001). – E.

E. exigua – Archeofit. DF3900: Imbramowice Dolne, wraz z *Bupleurum rotundifolium*, kilkanaście okazów. – RL.

Filipendula vulgaris – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, stoki koło kamieniołomu, rzadko. – RL.

Geranium columbinum – Archeofit. DF 3844: Imbramowice Górne, przydroże szosy do Głanowa naprzeciw lasu „Ostrysz” 1 okaz.

Heracleum mantegazzianum – Kenofit. DF 3823 i 3833: Porąbka Parcela, masowo w rowach wzdłuż szosy. – RL.

Inula conyza – DF 3900: Imbramowice Górne, przy wychodni skalnej na stoku N doliny, położonej najbliższej klasztoru, kilkanaście kwitnących pędów w 2 kępach. – RL.

I. ensifolia – DF 3833 i 3843: S od wsi Głanów (przysiółki: Rynek i Parcele), bezleśne i luźno zalesione stoki doliny Dłubni (o wystawie S, SW i W). – DF 3844 i 3900: okolice Imbramowic, murawy na stokach wszystkich dolin. – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, stoki koło kamieniołomu, masowo. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „wzgórza wapienne w Ulinie”.

**Lilium martagon* – DF 3900: Imbramowice Dolne, wraz z *Cimicifuga europaea*, ok. 40 okazów. – RL.

Orthanta lutea – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, stoki koło kamieniołomu, 2 okazy. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „zbocza wapienne w Ulinie”. Stanowisko na zachodniej granicy zasięgu w kraju (por. ZAJĄC & ZAJĄC 2001). – E, RL.

Prunella grandiflora – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, stoki koło kamieniołomu, 4 okazy. – RL.

Scrophularia umbrosa – DF 3844, wzdłuż rz. Dłubni, kilka okazów. – RL.

Seseli annuum – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, stoki koło kamieniołomu, 1 okaz. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „zbocza wapienne w Ulinie”. – RL.

Sherardia arvensis – Archeofit. DF 3900: Imbramowice Dolne, ugory na stoku S doliny, dziesiątki okazów.

Stachys annua – Archeofit. DF 3900: Imbramowice Dolne, ugór na stoku S doliny, kilka okazów. – RL.

S. recta – DF 3844: S od wsi Imbramowice przys. Dziadówki, szczyt skałki wapiennej u wylotu odnogi doliny Dłubni, kilka okazów.

Teucrium botrys – DF 3844 i 3900: Imbramowice Górne, szczyty skałek na stoku N doliny Dłubni, łącznie ok. 40 pędów. – E.

Thesium linophyllon – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, wraz z *Allium montanum*.

Thymus marschallianus – DF 3844: S od wsi: Imbramowice przys. Dziadówki oraz Głanów przys. Rynek, skałki wapienne na stoku doliny rz. Dłubni, nieliczne kępy. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „skałki w Imbramowicach”. – DF 3931: S od Uliny Wielkiej, wychodnie wapienne u szczytu stoku koło kamieniołomu, rzadko.

Verbascum chaixii subsp. *austriacum* – Potw. za BARYŁĄ (2001). Populacja w przełomie rz. Dłubni na odcinku od Głanowa do Imbramowic liczyła w 2004 r. łącznie ok. 320 okazów, jest więc jedną z większych w kraju (por. BARYŁA 2001). Powyżej doliny spotkano kilka pędów na przydrożu polnym koło lasu „Ostrysz”. W 2004 r. w Ulinie Wielkiej na zboczach koło kamieniołomu znaleziono 3 okazy.

Veronica austriaca subsp. *dentata* – DF 3844: S od wsi Imbramowice przys. Dziadówki, szczyt skałki wapiennej u wylotu odnogi doliny Dłubni, 1 okaz. Potw. za KOZŁOWSKĄ (1923): „zbocza wapienne w Imbramowicach”.

LITERATURA

- BARYŁA J. 2001. *Verbascum chaixii* Vill. subsp. *austriacum* (Schott ex Roem. et Schult.) Hayek, Dziewanna austriacka. – W: R. KAŹMIERCZAKOWA & K. ZARZYCKI (red.), Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. s. 324–326. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- JĘDRZEJKO K. 2001. Medicinal plants and herbal materials in use in Poland: a checklist. Wykaz roślin i surowców leczniczych stosowanych w Polsce. s. 393. Śląska Akademia Medyczna, Katowice.
- KONDRACKI J. 2000. Geografia fizyczna Polski. s. 464. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- KOZŁOWSKA A. 1923. Stosunki geobotaniczne ziemi miechowskiej. – Spraw. Komis. Fizjogr. Polskiej Akademii Umiejętności 57: 1–68.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland – a checklist. – W: Z. MIREK (red.), Biodiversity of Poland 1, s. 442. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- URBISZ A. 2004. Konspekt flory roślin naczyniowych Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. s. 285. Wydawnictwo Uniw. Śląskiego, Katowice.
- WIKA S. 1989. Nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na obszarze środkowej części Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. – Bad. Fizjogr. Pol. Zach. – B 39: 189–197.
- ZAJĄC A. 1978. Założenia metodyczne „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce”. – Wiad. Bot. 22(3): 145–155.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków.

ZAJĄC M. & ZAJĄC A. 1998a. Czerwona lista roślin naczyniowych byłego województwa krakowskiego. – Ochr. Przyr. **55**: 25–35.

ZAJĄC M. & ZAJĄC A. 1998b. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w województwie krakowskim. Gatunki prawnie chronione, ginące, narażone i rzadkie. s. 136. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

SUMMARY

The paper contains a list of 30 protected, regionally rare and/or noteworthy vascular plants species observed in the years 2003–2004 within eastern parts of Olkusz Upland (Southern Poland). Some of the plant stations listed here have been successfully controlled after early publication in 1923. The following species: *Cimicifuga europaea*, *Cirsium canum*, *Euphorbia angulata* and *Orthanta lutea* have been found or confirmed in the western limit of their ranges in Poland or in the Małopolska Upland. Populational resources of *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum* in the valley of upper Dłubnia river were estimated. They belong to richer ones in Poland. Numbers of ATPOL 2 × 2 km grid squares are included in descriptions of the stations.

Przyjęto do druku 25.01.2005 r.